

راه‌حلی برای کنترل سوداگری و هدایت نقدینگی به بخش‌های مولد

مالیات بر عایدی سرمایه به جنگ سفته‌بازان می‌رود

حمیدرضا بیاتی‌ناکاشانی

روزنامه نگار

گزارش

در اقتصادهای توسعه‌یافته، مالیات بر عایدی سرمایه یکی از ابزارهای مهم برای کنترل نوسانات بازار، کاهش فعالیت‌های سوداگرانه و هدایت سرمایه‌ها به بخش‌های مولد به شمار می‌رود. این‌نوع مالیات نه تنها به ایجاد عدالت اقتصادی کمک می‌کند، بلکه با جلوگیری از انباشت غیرمولد ثروت، موجب افزایش شفافیت و ثبات در بازارهای مالی می‌شود. در کشورهایی که این نظام مالیاتی را اجرا کرده‌اند، کاهش فاصله طبقاتی، افزایش درآمدهای پایدار دولت و رونق تولید از نتایج آن بوده است. در کشور ما نیز مجلس در پی تصویب و اجرای این قانون است. فردین آقابزرگی، کارشناس مسائل اقتصادی، در گفت‌وگو با هفته‌نامه آتیه نوبه تحلیل و بررسی این موضوع پرداخته است.

● **مجلس به‌دنبال تصویب قانون اخذ مالیات از دارایی‌های سرمایه‌ای از جمله سکه، طلا، ارز و خودرو است، این موضوع را چگونه ارزیابی می‌کنید؟**
قانون مالیات بر عایدی سرمایه یکی از مهم‌ترین موضوعات اقتصادی کشور محسوب می‌شود که طی سال‌های اخیر مطرح بوده و اکنون می‌خواهد به مرحله اجرا درآید. این قانون می‌تواند در میان‌مدت، یعنی طی چهار تا پنج سال، تأثیرات خود را بر اقتصاد کشور بگذارد. چنین قانونی تأثیر بسزایی در کاهش فعالیت‌های سوداگرانه و سفته‌بازی، به‌ویژه در بازارهای غیرمولد خواهد داشت. این بازارها که ذاتاً بر پایه معاملات سفته‌بازانه فعالیت می‌کنند، صرفاً موجب افزایش قیمت‌ها و عدم شفافیت در تعیین سطح عمومی قیمت‌ها در حوزه‌هایی همچون بازار خودرو و مسکن می‌شوند. اجرای این قانون و اعمال مالیات بر این نوع فعالیت‌ها، کاهش گردش مالی در بازارها را به دنبال دارد. در گذشته، قوانین و مصوبات مالیاتی دستخوش تغییراتی شده‌اند اما در مجموع، همان‌طور که در بیشتر کشورهای جهان مشاهده می‌شود، یک نظام مالیاتی کارآمد باید عادلانه و منصفانه باشد. افزون‌بر این، مالیات نباید صرفاً به‌عنوان ابزاری برای تأمین درآمد دولت در نظر گرفته شود، بلکه ضروری است که نقشی تنظیمی و هدایت‌کننده داشته باشد و سرمایه‌ها را به‌سوی تولید، صنعت و زیرساخت‌های اقتصادی سوق دهد.

● **چالش‌های اجرای چنین قانونی چیست؟**
اجرای این طرح نیازمند بررسی دقیق‌تر برخی جزئیات است. یکی از موضوعات قابل توجه معافیت‌های در نظر گرفته‌شده است. برای نمونه، گفته‌شده افرادی که بیش از پنج واحد مسکونی دارند، مشمول این قانون نمی‌شوند. این مسئله پرسش‌هایی را ایجاد می‌کند؛ چرا چنین معافیتی لحاظ‌شده است؟ بر چه مبنایی این حد را تعیین کرده‌اند؟ شفاف‌سازی این موضوع می‌تواند به‌درک بهتر و اجرای عادلانه‌تر طرح یاری رساند. چالش دیگر شناسایی دقیق افرادی به حساب می‌آید که مشمول مالیات می‌شوند. کشور ما بانک‌های اطلاعاتی و داده‌های لازم برای تشخیص این افراد را دارد، اما مشکل اصلی در توزیع نابرابر مالیات نهفته است. عمده مالیات از کارمندان، بازنشستگان و شرکت‌هایی دریافت می‌شود که فعالیت اقتصادی شفاف‌ی دارند و دارای صورت‌های مالی حسابرسی‌شده هستند. درحالی‌که برخی اصناف و اقشار، متناسب با درآمد واقعی خود، مالیات پرداخت نمی‌کنند. این مسئله کارآمدی قانون مالیات را کاهش می‌دهد. بنابراین، هم‌زمان با اجرای قانون، برقراری نظام مالیاتی عادلانه و منصفانه ضروری است. اگر عدالت مالیاتی رعایت شود، نه‌تنها اعتماد عمومی را بالا می‌برد، بلکه اجرای قوانین مالیاتی نیز با چالش کمتری روبه‌رو خواهد شد.

● **آیا با اخذ مالیات از فعالیت‌های سفته‌بازانه، نقدینگی از این بازارها به سوی بخش مولد اقتصاد کشور می‌رود؟**

این قانون در مجموع اقدامی مؤثر تلقی می‌شود و می‌تواند گردش سرمایه را از بازارهای غیرمولد کاسته و در عوض، نقدینگی را به سمت بازارهای مولد نظیر سرمایه‌گذاری در تولید و بازار سرمایه هدایت کند. سفته‌بازان با الزام به پرداخت مالیات در معاملات کوتاه‌مدت، انگیزه کمتری برای چنین فعالیت‌هایی خواهند داشت. این امر خود نوعی سیاست‌گذاری صحیح اقتصادی به حساب می‌آید. در این راستا، انتظار می‌رود بخش عمده‌ای از نقدینگی کلان موجود در کشور، به‌ویژه سرمایه‌ای که تاکنون در حوزه‌های غیرمولد جریان داشته، به سمت بازار بورس هدایت شود.

● **ویژگی بورس برای جذب این نقدینگی چیست؟**
از جمله ویژگی‌های مثبت بورس می‌توان به بالا بودن ضریب نقدشوندگی، کاهش نسبت قیمت به درآمد (P/E) از ۲۸ به کمتر از ۶،۵ و همچنین امکان توزیع منابع سرمایه‌گذاری در صنایع مختلف اشاره کرد. براساس برخی معیارها و شاخص‌ها، ارزش دلاری بازار سهام از ۳۲۰ میلیارد دلار تا محدوده ۱۳۰ میلیارد دلاری کاهش پیدا کرده، که این موضوع نشان‌دهنده این است که بورس به نوعی حباب منفی گرفته و اوضاع آن این چنین باقی نمی‌ماند.

● **با توجه به اجرای این قانون، بورس در چه بازه مدتی می‌تواند در مسیر رشد قرار بگیرد؟**

تجارت آزاد، تولید داخلی ایران را متحول می‌کند

دسترسی به بازار ۹۰۰ میلیارد دلاری با هدف دور زدن تحریم‌ها

کشورهای مختلف به ایران امکان می‌دهد تا وابستگی خود را به سیستم‌های مالی و تجاری تحت نفوذ تحریم‌ها کاهش دهد و از مسیرهای جدید برای تبادلات مالی و تجاری استفاده کند.

برای مثال، انعقاد توافقنامه‌های تجاری با کشورهای شرق آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین به ایران کمک می‌کند تا جایگزین‌هایی برای بازارهای از دست‌رفته پیدا کند و جریان صادرات و واردات را تسهیل کند.

انتقال دانش فنی و فناوری‌های نوین

از نتایج مثبت همکاری‌های اقتصادی از طریق تجارت آزاد انتقال دانش فنی و فناوری‌های نوین به داخل کشور است. ایران، از طریق مشارکت با شرکت‌های خارجی و انعقاد قراردادهای تجاری، به فناوری‌های پیشرفته در حوزه‌هایی مانند صنعت، کشاورزی و انرژی‌های تجدیدپذیر دسترسی پیدا می‌کند. این امر نه‌تنها سطح دانش فنی در کشور را ارتقا می‌دهد، بلکه زمینه را برای افزایش تولیدات با ارزش افزوده بالاتر فراهم کرده و رقابت‌پذیری صنایع داخلی را در سطح بین‌المللی افزایش می‌دهد.

تأثیر بر اشتغال و رشد اقتصادی

رونق تجارت و جذب سرمایه‌گذاری خارجی به‌طور مستقیم بر نرخ اشتغال و رشد اقتصادی کشور تأثیر می‌گذارد. افزایش صادرات، توسعه بخش تولید و ورود شرکت‌های جدید به بازار فرصت‌های شغلی بیشتری ایجاد کرده و موجب کاهش نرخ بیکاری می‌شود. علاوه بر این، ورود سرمایه‌های خارجی و توسعه صنایع وابسته به صادرات به ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی بهتر و بهبود سطح معیشت مردم کمک خواهد کرد.

در مجموع، موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد و ترجیحی می‌توانند به‌عنوان ابزاری قدرتمند برای توسعه اقتصادی ایران و کاهش تأثیر تحریم‌ها عمل کنند. با بهره‌برداری مناسب از این فرصت‌ها، ایران می‌تواند جایگاه خود را در بازارهای جهانی تقویت کرده و به رشد پایدار اقتصادی دست یابد.

ایران که در برخی بازارهای جهانی با محدودیت‌هایی مواجه است، این توافق‌ها می‌توانند به گسترش بازارهای صادراتی و کاهش وابستگی به تعداد محدودی از شرکای تجاری کمک کنند.

به‌عنوان مثال، امضای موافقت‌نامه‌های تجاری با کشورهای همسایه مانند روسیه، ترکیه، چین و کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا، به ایران امکان می‌دهد که با شرایط بهتری کالاهای خود را به کشورهای فوق صادر کند. این در حالی است که ایجاد یک چارچوب پایدار تجاری از طریق این موافقت‌نامه‌ها، سرمایه‌گذاران خارجی را به حضور در بازار ایران ترغیب می‌کند. سرمایه‌گذاران بین‌المللی معمولاً به دنبال بازارهایی هستند که ثبات اقتصادی داشته و از موانع تجاری کمتری برخوردار باشند.

کاهش تعرفه‌ها و دسترسی به بازارهای گسترده‌تر ایران را به مقصدی جذاب‌تر برای سرمایه‌گذاران خارجی تبدیل می‌کند. به‌ویژه در بخش‌های مانند نفت و گاز، صنایع پتروشیمی، خودروسازی و فناوری. امضای چنین توافقنامه‌هایی زمینه را برای ورود شرکت‌های خارجی و افزایش سرمایه‌گذاری فراهم می‌آورد.

رقابت در بازار داخلی و بهبود کیفیت تولیدات

یکی از پیامدهای مثبت تجارت آزاد افزایش رقابت در بازار داخلی است. ورود کالاها و خدمات باکیفیت از سایر کشورها باعث می‌شود تولیدکنندگان داخلی، برای حفظ سهم خود در بازار، کیفیت محصولات خود را افزایش و هزینه‌های تولید را کاهش دهند. همچنین، تولیدکنندگان ایرانی از طریق این موافقت‌نامه‌ها می‌توانند به مواد اولیه ارزان‌تر و فناوری‌های به‌روزتر دسترسی داشته باشند، که در نهایت منجر به بهبود بهره‌وری و افزایش رقابت‌پذیری آن‌ها در بازارهای داخلی و بین‌المللی خواهد شد.

کاهش وابستگی به سیستم‌های مالی تحت تحریم

یکی از چالش‌های اصلی اقتصاد ایران تحریم‌های بین‌المللی است که بر بسیاری از حوزه‌های اقتصادی تأثیر گذاشته است. امضای موافقت‌نامه‌های تجاری با

تأمیل اعضای اتحادیه برای همکاری با ایران است. بنابراین، باید از این ابزار به بهترین شکل استفاده کنیم.» رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران همچنین تأکید کرد: «موافقت‌نامه تجارت آزاد فرصت‌های زیادی برای طرفین ایجاد می‌کند و کشوری بیشترین بهره را می‌برد که بتواند از این فرصت‌ها به‌طور مؤثر استفاده کند. افزایش واردات لزوماً پدیده بدی نیست، به‌ویژه اگر از منابع معتبر با قیمت و کیفیت مناسب انجام شود. البته افزایش صادرات مزیت‌های بیشتری برای کشور دارد.»
دهقان دهنوی افزود: «در این موافقت‌نامه، اقدامات حفاظتی نیز پیش‌بینی شده است. اگر افزایش واردات یک محصول به تولید داخلی یک کشور آسیب برساند، آن کشور می‌تواند با اطلاع به طرف مقابل، اقدامات لازم برای حمایت از تولید داخلی خود را انجام دهد.»

ارتقای برندهای ایرانی در خارج از کشور

رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران، با اشاره به هدف این نهاد برای ارتقای برندهای ایرانی در خارج از کشور، توضیح داد: «خرید ما باید به گونه‌ای باشد که صادرکنندگان ایرانی بتوانند بدون واسطه، کالاهای خود را مستقیماً به مصرف‌کننده نهایی در مقصد عرضه کنند و در مراکز خرید حضور داشته باشند.»

او بیان کرد: «کمسیون ملی برند از وزارت صمت به سازمان توسعه تجارت منتقل شده است، چرا که برنامه‌هایی برای برندسازی داریم. ما معتقدیم صادرکنندگان ما باید برند خود را ارتقا دهند تا بتوانند در بازارهای هدف حضور قوی‌تری داشته باشند. با این اقدامات و کنترل‌هایی که انجام خواهیم داد، امیدواریم بیشترین بهره را از موافقت‌نامه‌های تجاری با دیگر کشورها ببریم.»

مزایای موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد

یکی از مهم‌ترین مزایای امضای موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد و ترجیحی، افزایش حجم مبادلات تجاری بین کشورهای عضو است. این توافق‌ها، با کاهش یا حذف تعرفه‌های گمرکی و موانع تجاری، امکان صادرات و واردات کالاها را تسهیل می‌کنند. برای کشوری مانند

در دنیای امروز، تجارت بین‌المللی دیگر تنها به عضویت در سازمان‌هایی مانند سازمان تجارت جهانی محدود نمی‌شود. روندهای جدید اقتصادی نشان می‌دهد که اتحادیه‌های منطقه‌ای و موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد به یکی از اصلی‌ترین ابزارهای همکاری اقتصادی بین کشورهای تبدیل شده‌اند. در همین راستا، ایران نیز در تلاش است تا از طریق امضای موافقت‌نامه‌های تجارت ترجیحی و آزاد، مسیرهای تازه‌ای برای توسعه اقتصادی و کاهش تأثیر تحریم‌ها ایجاد کند.

در این رابطه محمدعلی دهقان دهنوی، رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران در گفت‌وگو با آتیه نو بیان کرد: «اکنون با بیش از ده کشور دنیا در حال مذاکره هستیم تا موافقت‌نامه‌های تجارت ترجیحی یا آزاد با آن‌ها امضا کنیم. برخی از این مذاکرات در مرحله نهایی قرار دارد.»
دهقان دهنوی افزود: «اگر تحریم‌ها رفع شوند، این موافقت‌نامه‌ها بیش از پیش به اقتصاد کشور کمک خواهند کرد. تا ۳۰ میلیارد دلار، روند اصلی در تجارت جهانی عضویت در سازمان تجارت جهانی (WTO) بود، اما امروز اتحادیه‌های منطقه‌ای رویکرد اصلی در تجارت میان کشورها را برعهده دارند، به‌ویژه با توجه به یک‌جانبه‌گرایی آمریکا که چند سال پیش از بسیاری از پیمان‌ها خارج شد.»

ظرفیت موافقت‌نامه تجارت آزاد با اوراسیا

رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران موافقت‌نامه تجارت آزاد با اوراسیا را یک دستاورد بزرگ برای ایران خواند و گفت: «از این طریق، ایران به بازار پنج کشور اوراسیا، که حجم تجارت آن‌ها حدود ۸۵۰ تا ۹۰۰ میلیارد دلار است، متصل شده است.»

او ادامه داد: «این موافقت‌نامه ابزاری مناسب برای کاهش بخشی از آثار تحریم‌هاست و به ما کمک می‌کند تا برخی محدودیت‌های ناشی از تحریم‌های ظالمانه را از طریق موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد و ترجیحی رفع کنیم.»
دهقان دهنوی اضافه کرد: «کشورهای دیگر نیز به عنوان ناظر در این اتحادیه منطقه‌ای حضور دارند، اما هیچ‌کدام موافقت‌نامه‌ای مشابه ما ندارند. این موضوع نشان‌دهنده

مجید شجاعی
کارشناس بازارهای مالی

بایدانت

از اتریوم تا سولانا موفقیت‌های میلیون دلاری

در سال‌های اخیر، فناوری بلاک‌چین نه‌تنها تحولاتی عمیق در ساختارهای مالی سنتی ایجاد کرده، بلکه مدل‌های جدیدی از تأمین مالی را نیز معرفی کرده است. با ظهور این فناوری و گسترش پروژه‌های مرتبط با رمزارزها، روش‌های تأمین مالی دستخوش تحولات بزرگی شده‌اند. این تغییرات مسیر رشد و توسعه پروژه‌های نوآورانه را هموار کرده و فرصت‌های سرمایه‌گذاری متنوعی را برای افراد و شرکت‌ها فراهم ساخته است. از سوی دیگر، حذف واسطه‌های سنتی و افزایش شفافیت مالی باعث شده که روش‌های نوین تأمین سرمایه در این حوزه با استقبال گسترده‌ای مواجه شوند. در ادامه، به مهم‌ترین روش‌ها در این زمینه و نقش آن‌ها در پیشبرد اکوسیستم بلاک‌چین و رمزارزها خواهیم پرداخت.

۱. عرضه اولیه سکه (ICO)

عرضه اولیه سکه (Initial Coin Offering) روشی است که در آن یک پروژه یا شرکت نوپا رمزارزهای خود را به سرمایه‌گذاران می‌فروشد تا بودجه لازم برای توسعه پروژه را جمع‌آوری کند. این روش به عرضه اولیه سهام شباهت دارد، اما قوانین سختگیرانه و نهاد‌های مالی واسطه در آن تعدیل شده‌اند.

- ایده‌پردازی و طراحی
- انتشار سند سفید (شامل جزئیات فنی طرح، بودجه، اهداف ...)
- ایجاد رمازر بر بستر بلاک‌چین (کاربردی یا سرمایه‌ای)
- تبلیغات و بازاریابی
- فروش رمزارز و توسعه پروژه

از نمونه‌های موفق این روش می‌توان به پروژه اتریوم در سال ۲۰۱۴ اشاره کرد که حدود ۱۸ میلیون دلار سرمایه جذب کرد و امروز به یکی از بزرگ‌ترین بسترهای بلاک‌چین تبدیل شده است. همچنین، فایل‌کوین در سال ۲۰۱۷ به بیش از ۲۰۰ میلیون دلار از این طریق جمع‌آوری کرد.

۲. عرضه اولیه بر صرافی (IEO)

عرضه اولیه در صرافی (Initial Exchange Offering) روشی مشابه ICO است، اما تفاوت کلیدی آن در این است که یک صرافی رمازر به عنوان واسطه عمل کرده و مسئولیت فروش رمزارزهای پروژه را بر عهده می‌گیرد. این روش به دلیل افزایش امنیت و اعتماد، در سال‌های اخیر بسیار محبوب شده است. صرافی بایننس یکی از پیشگامان این روش به‌شمار می‌رود که پروژه‌هایی مانند بیت‌تورنت و فِج را با موفقیت عرضه کرده است.

۳. عرضه اولیه توکن اوراق بهادار (STO)

عرضه اولیه توکن اوراق بهادار (SecurityToken Offering) روشی است که از فناوری بلاک‌چین برای صدور توکن‌هایی استفاده می‌کند که به دارایی‌های واقعی و اوراق بهادار سنتی مانند سهام، اوراق قرضه، املاک یا سایر دارایی‌ها مرتبط هستند. برخلاف ICO، که معمولاً رمزارزهای کاربردی منتشر می‌کند، در این روش توکن‌ها به عنوان اوراق بهادار شناخته شده و تحت قوانین مالی قرار می‌گیرند. این روش را می‌توان راهی میانه بین عرضه اولیه سهام و عرضه اولیه سکه دانست، زیرا فرایندهای سنتی بورس را ندارد و در عین حال به دلیل پشتوانه واقعی (مانند سهام و املاک) ریسک کمتری نسبت به ICO دارد.

۴. سرمایه‌گذاری خطرپذیر (VC)

سرمایه‌گذاری خطرپذیر (Venture Capital) یکی از روش‌های سنتی تأمین مالی است که در سال‌های اخیر به صنعت رمزارزها و بلاک‌چین نیز راه یافته است. در این روش، شرکت‌های سرمایه‌گذاری در ازای دریافت سهام یا رمزارز، در پروژه‌های نوآورانه و با پتانسیل رشد بالا سرمایه‌گذاری می‌کنند. این روش به‌ویژه برای شرکت‌های نوپای حوزه فناوری مالی و بلاک‌چین بسیار جذاب است. شرکت کوین‌بیس یکی از موفق‌ترین نمونه‌هایی است که از این طریق توسعه یافت و در نهایت به یک شرکت عمومی تبدیل شد. سولانا نیز با جذب سرمایه از شرکت‌های بزرگ سرمایه‌گذاری، به یکی از رقبای اصلی اتریوم تبدیل شده است.

۵. سازمان‌های خودگردان غیرمتمرکز (DAO)

سازمان‌های خودگردان غیرمتمرکز (Decentralized Autonomous Organizations) روش نوآورانه‌ای برای تأمین مالی هستند که در دنیای بلاک‌چین به کاربران و سرمایه‌گذاران امکان می‌دهند بدون نیاز به واسطه‌های سنتی، در تصمیم‌گیری‌های مالی و مدیریتی یک پروژه یا سازمان مشارکت کنند. این روش شباهت زیادی به تأمین مالی جمعی دارد، با این تفاوت که سرمایه‌گذاران امکان مشارکت در تصمیم‌گیری‌های شرکت را نیز دارند. تحولات حوزه بلاک‌چین و رمزارزها روش‌های تأمین مالی را متحول کرده است. هر یک از این روش‌ها دارای مزایا و معایب خاص خود هستند و بسته به نوع پروژه، میزان ریسک‌پذیری و اهداف مالی انتخاب روش مناسب می‌تواند تأثیر بزرگی در موفقیت آن داشته باشد. با توجه به رشد روزافزون این حوزه، به‌نظر می‌رسد در آینده شاهد روش‌های نوین دیگری در زمینه تأمین مالی با استفاده از فناوری بلاک‌چین باشیم.